

ECONOMISCHE IMPACT VAN HET CORONAVIRUS IN BRABANT

BRABANTSE IMPACTMONITOR

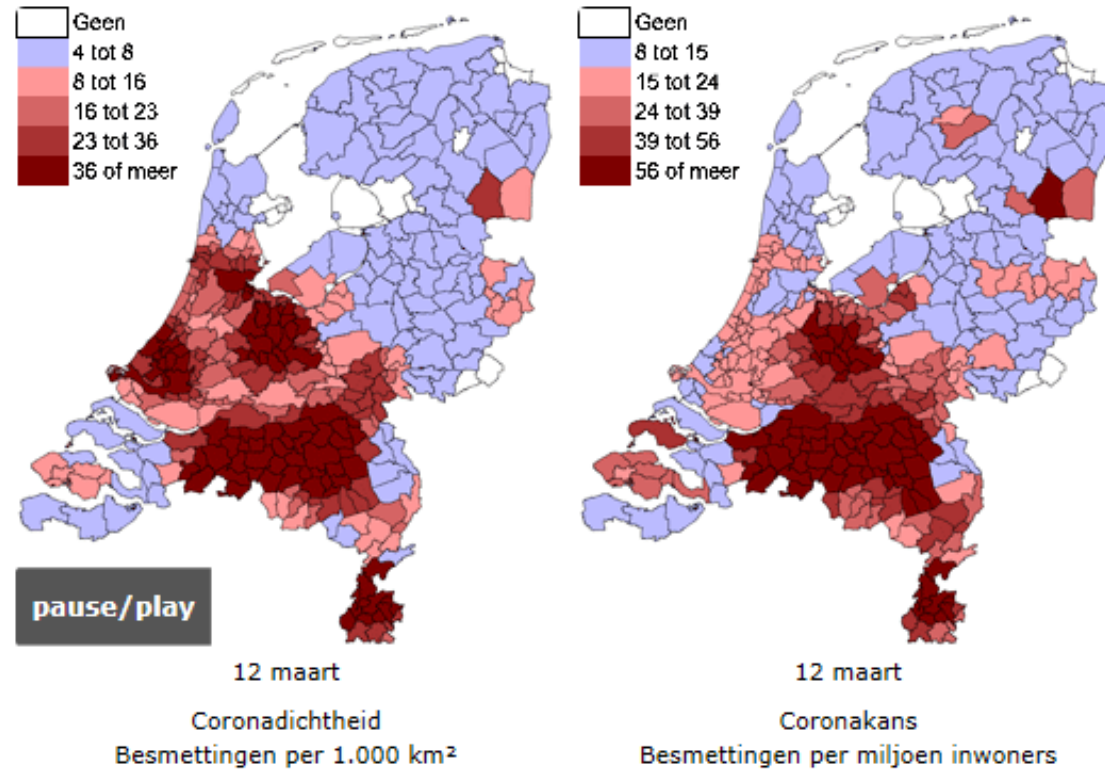
VRIJDAG 13 MAART 2020

PROVINCIE NOORD-BRABANT

GEBIEDSBEELD

- Wereldwijd >130.000 mensen besmet
- Nederland 804 mensen positief getest
- 360 besmettingen in Brabant (13 maart 2020)

RECENTE ONTWIKKELINGEN

- Kabinet: landelijke oproep tot sociale onthouding, streep door evenementen, veiligheidsregio's roepen Brabanders op sociale contacten de komende week te beperken. Scholen blijven vooralsnog open vanwege doorwerking. Maatregelen gelden tot eind maart.
- Eerste beeld: gevolgen direct voelbaar voor (MKB) bedrijven in horeca, catering, leisure, reisbranche, ondersteunende maakindustrie en logistiek.
- Er is sprake van annuleringen, afname van boekingen, afname van vraag, stagnatie in aanvoerketens, druk op cashflow door doorlopende kosten, verlies van arbeidsproductiviteit en stagnatie van investeringsgelden.
- 5000 aanvragen voor werktijdverkorting. In verband met de drukte lukt het ministerie SZW momenteel niet om verdere uitsplitsing te geven.

IMPACT ECONOMIE

- Verwachting is dat economische groei Nederland minimaal halveert door coronavirus
- Rabobank:
  - Economische groei NL zonder coronavirus +1,4%
  - Groei met coronavirus +0,7%
  - Krimp met coronapandemie -0,2%
- Parameters: arbeidsuren, arbeidsproductiviteit, consumptie, investeringspremie handel, wisselkoersen, etc.
- Consumentenvertrouwen kan deuk oplopen door gezondheidsrisico's en onzekerheid over werk.

ACTUEEL BEELD

Gebiedsbeeld

Recente ontwikkelingen

Impact economie >

Ontwikkelingen per branche

Mediabeeld

(NOOD)MAATREGELEN

IMPACT ECONOMIE

Uitbraak coronavirus kent vooral negatieve gevolgen voor de meeste sectoren

Inschatting van de effecten op Nederlandse sectoren

	Impact op de vraag		Impact op inkoopkosten*		Impact op productie**	
	Nu	Komende maanden	Nu	Komende maanden	Nu	Komende maanden
Agrarische sector						
Bouw						
Detailhandel		-	-	-		-
Groothandel	-	-	+/-	+/-	-	-
Horeca & toerisme	-	-				-
Industrie	-	-	+/-	+/-	-	-
Transport & opslag	-	-	+	+	-	-
Zakelijke diensten						
Onderwijs						-
Overheid						
Zorg en Welzijn	+	+		-		-

- = Negatief effect
- + = "Positief" effect
- +/- = Zowel "positieve" als negatieve effecten

*bijv. transportkosten, olieprijs

**bijv. verstoring in toeleverketen, groter risico op ziekte werknemers

Bron: ING Economisch Bureau

Aanpassingsvermogen verschilt per sector

Inschatting van de mogelijkheid om de gevolgen van covid-2019 op te vangen

	Thuiswerken mogelijk	Inhaal-mogelijkheden	Aandeel van flexibel personeel
Agrarische sector		-	
Bouw	-	-	+
Detailhandel	-	+	+
Groothandel	+	+	
Horeca & toerisme	-	-	+
Industrie	-	+	
Transport & opslag	-	+	+
Zakelijke diensten	+	+	+
Onderwijs	-		
Overheid	+		
Zorg en Welzijn	-	-	

- = Weinig/ geen mogelijkheid tot aanpassing

+ = Wel mogelijkheid tot aanpassing

Bron: ING Economisch Bureau

HORECA, RECREATIE EN TOERISME

- KHN ziet aantal boekingen teruglopen en aantal annuleringen met 48% toenemen. Gemiddeld een derde aan omzetverlies.
- Efteling geeft aan de deuren te gaan sluiten
- Kroegen zijn leger, theaters en musea gaan dicht, restaurants en hotels hebben te maken met afmeldingen en nieuwe boekingen stagneren.
- Normaal gesproken in deze periode bezetting van 85% van de hotelbedden. Nu om en nabij 20%.
- Voorbeeld: Auberge de Bonheur Tilburg (36 bedden). In maart 50% minder boekingen, in april 30% minder.
- Ter vergelijking: aantal zakelijke hotelovernachtingen in Brabant:
  - Maart 2019: 160.000 dan maart 2020: 80.000 minder
  - April 2019: 180.000 dan april 2020: 54.000 minder
- Wanneer gemiddelde kamerprijs €100,- is, dan omzetverlies van 8 miljoen in maart en 5,4 miljoen in april.
- Uitzendkrachten worden naar huis gestuurd.
- Liquiditeitsproblemen op korte termijn
- NBTC werkt aan 'post-corona' initiatieven ter stimulering en acceleratie van herstel.

EVENEMENTEN EN BEURZEN

- Alle grote en kleine evenementen in Brabant afgelast
- Zalen- en conferentiecentra voelen direct impact door annuleringen.
- Midpoint: "portefeuilles binnen evenementenbranche voor de komende periode naar nul"
- Brabantse Eredivisieduels en alle amateurwedstrijden afgelast
- Indoor Brabant zonder bezoekers

LOGISTIEK EN TRANSPORT

- TLN: vertragingsschade bij zee- en luchtvervoer als gevolg van de coronacrisis is in principe altijd voor rekening van de klant, de verlader.
- Europese koepel logistiek roept EU op om rijverboden tijdelijk op te heffen om te voorkomen dat bestuurders en bedrijfsvoertuigen worden geblokkeerd in quarantainegebieden.
- Omzetsdaling containerterminals van 25-30%
- Transportsector lijdt onder restricties in Italië. Vervoer van en naar die regio stagneert.
- Te weinig werk voor vervoerders op korte termijn en enorm prijsopdrijvend effect zodra er weer gereden mag worden. Ergo: kostprijsverhogend voor bedrijven die goederen uit Italië betrekken.
- Oproep: zorg bij evt 'lockdown' dat het goederenvervoer doorgang kan vinden. Gevolgen en consequenties zijn meteen immens.

(MAAK)INDUSTRIE

- Behoeftte aan informatie-uitwisseling tussen bedrijven in de keten van toelevering over kennis, problemen en oplossingen.
- Grote techbedrijven melden dat er wat orders worden verschoven, maar leidt nog niet tot problemen. Worden teams geformeerd binnen organisatie die elkaar niet mogen ontmoeten, mensen worden gedwongen thuis te werken en veel externe bezoekers worden afgemeld.
- Toeleveranciers melden dat met name kabels en printplaten uit China slecht verkrijgbaar zijn, maar verwachting dat dit zich op korte termijn herstelt.
- Leveringsproblemen van halffabrikaten / onderdelen zijn tot op heden binnen netwerk opgelost (alternative sourcing)
- Toeleverketen begint te stagneren.
- Financiële druk (liquiditeit) op bedrijven neemt toe.

(INTER)NATIONAAL MEDIABEELD

- Nog steeds ruimschoots aandacht voor coronamaatregelen in Nederland en in het buitenland en de economische gevolgen van deze maatregelen.
  - [Bijna helft horecaboekingen geannuleerd](#) (Telegraaf)
  - [Het is een veilige aanname dat een aantal luchtvaartmaatschappijen 2020 niet gaat overleven](#) (NRC)
- De kans op een recessie wordt reëel geacht.
  - [DNB-directeur sluit recessie door corona niet uit](#)
  - [Corona-update: recessie dreigt, skigebieden dicht en een vleugje hoop](#) (RTL Nieuws)
- Vanuit verschillende hoeken komen oproep om specifieke branches te steunen. Denk aan de horeca-, schoonmaak-, taxi-, kappers en cultuurbranche. Het kabinet heeft de eerste steun toegezegd.
  - [Deze sectoren staan onder druk door de nieuwe corona-maatregelen](#) (NOS)
  - [Kamer: steunpakket nodig voor cultuursector](#) (NRC)
  - [Kabinet biedt steun aan coronagedupeerde mkb-bedrijven](#) (Parool)

REGIONAAL MEDIABEELD

- Veel aandacht voor de gevolgen van de coronamaatregelen nu die nog duidelijker zichtbaar en voelbaar worden voor Brabantse ondernemers en organisaties in o.a. horeca, recreatie, cultuur en evenementen. De Efteling heeft besloten voorlopig de deuren te sluiten.
  - [Horeca krijgt klap, drukte in supermarkten, openbaar leven deels plat](#) (Omroep Brabant liveblog)
  - [Brabantse restaurants lijden onder corona-angst: 'Het regent annuleringen'](#) (Eindhovens Dagblad)
  - [Efteling sluit toch de deuren](#) (Brabants Dagblad)
- Hoogleraar Ton Wilthagen wijst bij Omroep Brabant nadrukkelijk op de kwetsbare positie van zzp'ers.
  - [Ondernemers worden hard geraakt door coronavirus. Vooral zzp'ers kwetsbaar](#) (Omroep Brabant)
- Tilburgse ziekenhuisbestuurder Bart Berden vraagt veiligheidsregio's horeca voorlopig te sluiten.
  - [Bestuurder Tilburgs ziekenhuis aan veiligheidsregio's in Brabant: sluit alle horeca](#) (Brabants Dagblad)
- Steeds meer bedrijven nemen maatregelen om de verdere verspreiding van COVID-19 te voorkomen.
  - [Even tempen van wie bij ASML in Veldhoven gebouw binnen wil](#) (Eindhovens Dagblad)
- Omroep Brabant houdt een lijst bij van alle evenementen die zijn afgelast. Naast grote evenementen hebben verschillende theaters alle voorstellingen geschrapt en ligt de amateursport voorlopig stil.
  - [Dit zijn de evenementen die door de coronamaatregelen niet doorgaan](#) (Omroep Brabant)

ACTUEEL BEELD

Gebiedsbeeld

Recente ontwikkelingen

Impact economie

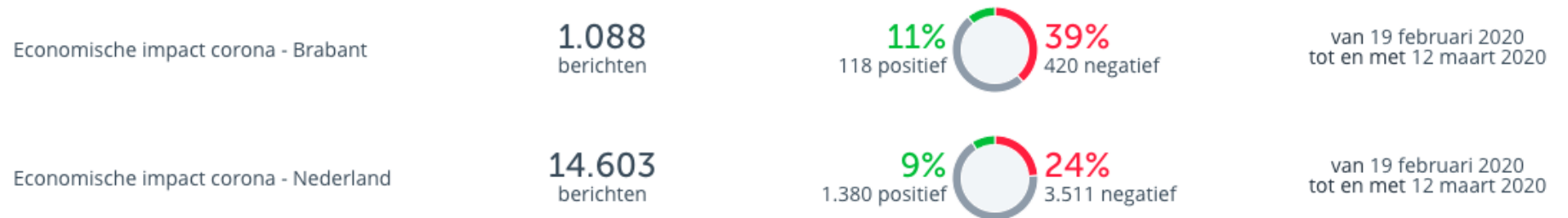
Ontwikkelingen per branche

Mediabeeld >

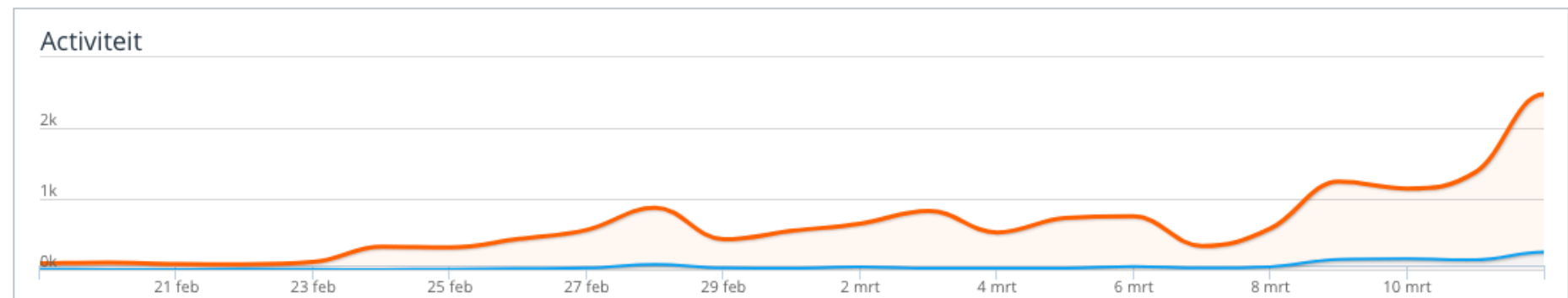
(NOOD)MAATREGELEN

SOCIAL MEDIA

- Aantal social media berichten over corona met een economische insteek neemt de afgelopen dagen sterk toe, zowel landelijk (oranje lijn) als specifieke berichten over de situatie in Brabant (blauwe lijn). Het sentiment van de berichten is overwegend negatief.

Activiteit & Sentiment

SOCIAL MEDIA

- Na de aankondiging van strengere maatregelen voor heel Nederland op donderdag 12 maart, wordt op sociale media veel gesproken over een eventuele volgende stap: het sluiten van scholen. De tenor is dat die stap onvermijdelijk is.
- Het besluit van het kabinet om scholen open te houden zodat personeel van vitale functies geen problemen krijgt met het opvangen van hun kinderen, wordt flink becommentarieerd. Want zijn er geen andere oplossingen denkbaar dan kinderen en schoolpersoneel aan grotere risico's blootstellen dan andere medewerkers in Nederland?
- Ook wordt gerefereerd aan eerdere stakingen in onderwijs en zorg en gesteld dat nu duidelijk wordt welke sectoren 'de ruggengraat' van Nederland vormen.
- Ook zien we veel berichten over het 'hamsteren' van food en non-foodartikelen en lege supermarktschappen. Oproepen om dat niet te doen, omdat de voedselvoorziening niet in gevaar is, worden veelvuldig gedeeld.

Nausicaa Marbe
@nausicaamarbe

Rutte: 'geen reden om scholen te sluiten. Weinig besmetting, omgeving niet internationaal en weinig gezondheidsrisico.' Wat een onzin! Scholen zijn besmettingshaarden. Je treft de samenleving in haar jongste hart.

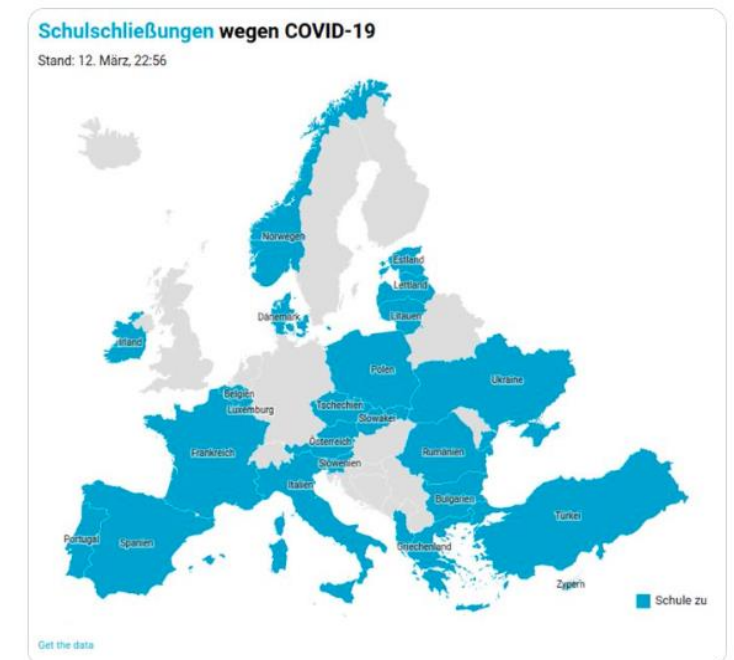
3:27 p.m. · 12 mrt. 2020 · [Twitter for iPhone](#)

344 Retweets 1,2K Vind-ik-leuks

Elise Steilberg
@EliseSteilberg

Alle blauwe landen sluiten hun scholen.

OVERZICHT (NOOD)MAATREGELEN

- Werktijdverkorting (WTV) die 3 weken geleden is ingesteld; waarop bedrijven een beroep kunnen doen die door een calamiteit tijdelijk een verlies van werkuren hebben.
- Verruiming van Borgstelling MKB-kredieten (BMKB); hulp voor bedrijven in liquiditeitsproblemen.
- Fiscaliteit; mogelijkheid tot het verzoek om bijzonder uitstel van betaling in inkomstenbelasting, vennootschapsbelasting, omzetbelasting en loonbelasting.
- Zie ook de [Kamerbrief](#) over economische maatregelen met betrekking tot het coronavirus.